

Báby porodní.

I. Provozovati babictví jsou oprávněny jen ženské osoby, jež odbyvše si cvičný běh na škole babické, předepsanou zkoušku s dobrým prospěchem obstály a vysvědčení o tom (diplom) obdržely. Báby v Uhrách diplomované mohou provozovati praxi též v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených (výn. min. vn. ze dne 4. června 1892 č. 10784) a rovněž jsou platny v Uhrách diplomy babické, jichž bylo nabyto v zemích předlitavských (výn. uherského min. vn. ze dne 19. dubna 1892 č. 28875). V Přímoří rakouském byly zavedeny pro praktické babičky zvláštní kursy opakovací případně dodatečné zkoušky za tím účelem, aby babičkám praktickým byla dána příležitost jich odborné vědomosti zopakovati a dle pokroku porodnictví zdokonalovati.

Nedovolené provozování babictví tresce se dle min. nař. ze dne 30. září 1857 č. 198 ř. z. peněžitou pokutou (1—100 zl.) k rukoum ústavu místních chudých, po případě vězením od 6 hodin až do 14 dnů.

II. Nařízením min. vnitra ze dne 4. června 1881 č. 54 ř. z. vydána byla babám porodním instrukce, která však nynější pokročilé vědě lékařské v mnohém již neodpovídá.

Instrukce ustanovuje: Baby porodní podřízeny jsou úřadu politickému I. stolice, po případě lékaři úřednímu (§ 1.) Každá bába porodní má míti své nástroje a náradí vždy úplné a pohotově, má je dobře opatrovati, zvláště bedlivě čistiti a je-li povolána ku porodu, s sebou vzíti. Lékař úřední přesvědčí se čas od času, je-li aparát úplný a dá-li se potřebovati. Tato prohlídka budiž vykonána lékařem beze všeho oznámení (§ 3.) Báby porodní mají dbáti vždy naprosté čistoty a bedlivě se vystříhati, aby nepřišly do styku s osobami nemocnými a látkami hnilými, aby jim na prstech, na oděvu nebo na nástrojích nezůstalo něco nakažlivého, co by při vyšetřování mohlo způsobiti šestinedělkám nějakou nebezpečnou nemoc (§ 5.) Bába porodní nemá odcházeti po čas porodu od šestinedělky a má po každém pravidelném porodu aspoň tři hodiny po odebrání lůžka u šestinedělky setrvati. Je-li porod nepravidelný, anebo hrozí-li šestinedělce nebezpečí, má bába porodní ihned zavolati lékaře. Leč báby často nedbají tohoto přísného nařízení, čímž dopouštějí se trestního činu, stalo-li se tak na škodu šestinedělce nebo dítěti (§§ 6—7.) Dle § 8. instr. jest babám porodním velmi přísně zapovězeno, předsebráti při těhotných rodičkách, šestinedělkách aneb dětech ordinace lékařské a činiti bez nutné příčiny něco, co přísluší jedině porodníku nebo lékaři. Přihází se však často, že jen určitým, byť i operačním výkonem bábíným byl zachráněn život rodičky neb mladé matky, kterýž byl nebezpečnými příznaky v nejvyšší míře ohrožen. Nemá-li výkon tento žádných zlých následků, není též příčiny, aby se proti bábě zakročilo. Vzejde-li však z toho nemoc povážlivá, jako horečka omladnic, nebo smrt, budiž bába za to potrestána. V případech těchto rozhodným jest, nastala-li »nalehavá potřeba« ve smyslu § 8. instr. čili nic. Úkolem soudce vyšetřujícího jest, aby vyšetřil, zda-li nebylo vůbec možno — jak na venkově velice často se stává — přivolati lékaře. Úsudek o tom, zda-li bába měla zakročiti čili nic, může pronésti jen lékař. Rozhodnutí o tom zvláště v případech těžších ponecháno budiž vždy jen odborníkům porodníkům aneb lékařům soudním, po případě budiž fakulta lékařská dožádána za dobrozdání. Totéž doporučuje se, dupustila-li se bába porodní vůbec chyby jakékoliv.

Narodí-li se dítě mrtvo, má bába porodní ihned opatřiti vše, čeho potřebí, aby dítě bylo dle nařízení ohledáno, nechť jakkoli na těle jest vyvinuto (§ 13. instr.) Má-li bába porodní důvodné podezření, že bylo dítě usmrceno, že byl plod ze života vyhnán, nebo nějaký čin trestný spáchán, jest povinna oznámiti to neprodleně místnímu úřadu policejnímu (§ 15. instr.)

III. Báby porodní mají povinnost vésti výkazy porodů. Těmto výkazům má se zvláštní péče věnovati u chovanech škol babických, jež se mají v tom, jak se tabulky vyplňují, náležitě vycvičiti (výn. min. vyuč. ze dne 7. srpna 1884 č. 15553). Tabulky ty jsou obrazem činnosti babiček, a zároveň potřebnou a spolehlivou látkou pro statistiku porodů. Aby těchto účelů se dosáhlo, musejí lékaři okresní při svých cestách úředních bedlivý dozor míti nad tím, aby báby porodní výkazy porodní přesně vedly a mají povinnost, ihned přísně zakročiti ohledně babiček, které výkazy nedbale vedou (výn. min. vn. ze dne 26. listopadu 1889 č. 200088). — Ohledně chudých platí pro báby porodní zvláštní sazba.

Bandážista viz Živnost obvazkářská.

Bankovky. I. Pojem. Bankovky jsou listiny, vydané tak zv. bankou cedulovou, slibující doručiteli na předložení výplatu jisté sumy mincí.

Bankovky bývají často stotožňovány s penězi papírovými (státovkami) však neprávem, neboť státovky jsou listiny ode státu vydané na místě mince — při čemž stát zavazuje se listinu takovou kdykoliv za kov směniti a sice buď úplně nebo jen do určité míry. Bankovky mají jistý základ v akciovém kapitálu banky. Aby však přesná směna bankovek úplně zaručena byla, nesmějí býti bankovky vydávány, aniž by byly úplně kryty a sice buď hotovými penězi nebo zbožím snadno směnitelným. Zásadně nesmí tedy banka, jež jest státem ku vydávání bankovek oprávněna, ani jedinou bankovku vydati, nedokáže-li, že passivum takto vzniklé aktivy vyrovnáno býti může. Banky mají nejen výhradné právo bankovky vydávati, nýbrž jsou též povinny bankovky vydané kdykoliv kovovými penězi vyplatiti. Stát může však banku cedulovou sprostiti povinnosti, aby každou bankovku kovem vyplatila a stanoviti pro bankovky t. zv. oběh nucený (Zwangscours).

II. Dějiny. Po válkách napoleonských, mělo Rakousko kromě dluhu zúročitelného (1350 mil. zl.) ještě dluh nezúročitelný (675,272.100 zl.) ve státovkách s nuceným oběhem. Státní správa zamýšlela tyto státní papírové peníze vzíti z oběhu; a byla za tím účelem patentem ze dne 1. dubna 1816 založena rakouská národní banka, která se zavázala vydávati bankovky za kov směnitelné v tom poměru, jak zásoby mincovní od finanční správy ji dojdou, a tak měnu vídeňskou z oběhu vzíti.

Patentem ze dne 15. července 1817 bylo bance národní privilegium na 25 roků propůjčeno, patentem ze dne 1. července 1841 bylo privilegium to na dalších 25 roků, tedy až do konce roku 1866 prodlouženo. Banka ta požívala výhody, že bankovky její při placení u veřejných pokladen musely býti přijímány na místě hotových peněz; však na žádost doručitele byla banka povinna bankovky stříbrem vyplatiti.

Od roku 1818 až do roku 1848 dostála národní banka přesně povinnosti své; roku 1848 zastavila však výplatu hotovou a finanční správa byla nucena vydati zúročitelné papírové státní peníze, které z počátku pouze u veřejných pokladen přijímány býti musely na místě peněz hotových, a teprve později nucený oběh pro ně stanoven byl. Za povstání